

ข่าวสถานการณ์ประจำเดือนสิงหาคม 2557

ส่วนบริหารงานทวีภาคี

บรูไน

- การปฏิรูปโครงการสร้างการอุดหนุนน้ำมันเชื้อเพลิงของบรูไน

การบริหารจัดการอย่างรอบคอบของรัฐบาลบรูไนส่งผลให้เศรษฐกิจประเทศดีขึ้น และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (GDP per head) อยู่ในระดับที่มากกว่า 40,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นการช่วยสนับสนุนเป้าหมายของประเทศในการลดการพึ่งพาอุตสาหกรรมพลังงาน (น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ) โดยการกระจายความเสี่ยงเป็นนโยบายสำคัญสำหรับเศรษฐกิจบรูไน เนื่องจากแหล่งทรัพยากรด้านพลังงานอย่างน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่ลดน้อยลงและไม่สามารถผลิตเพิ่มเติมได้ กอปรกับอุตสาหกรรมที่มีใช้พลังงานส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพางบประมาณจากรัฐบาลในการขับเคลื่อน ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) ในปี 2556 ของบรูไนลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 1.8 เป็นผลมาจากการซ่อมบำรุงในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซใช้ระยะเวลา นานกว่าที่คาดไว้ อย่างไรก็ตาม คาดว่าในปี 2557 เศรษฐกิจบรูไนจะฟื้นตัวได้ จากการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วในด้านผลผลิตของอุตสาหกรรมพลังงาน และการขยายตัวของเศรษฐกิจในระยะกลางจะยังคงแข็งแกร่ง เนื่องจากการขยายตัวในอุตสาหกรรมที่มีใช้พลังงานและการลงทุนในโครงการปิโตรเคมีขั้นปลายน้ำ

ปัจจุบันสถานะทางการเงินของบรูไนอยู่ในทิศทางที่ดี โดยมีดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลและงบประมาณเกินดุล ซึ่งเป็นผลมาจากรายได้การส่งออกน้ำมันและก๊าซ และมีแนวโน้มที่ดุลบัญชีเดินสะพัดและงบประมาณของบรูไนจะยังอยู่ในลักษณะที่เกินดุลแบบนี้ต่อไป ซึ่งจะช่วยรองรับความเสี่ยงในกรณีที่ราคาพลังงานชะลอตัวลง ทั้งนี้ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF คาดการณ์ว่า ในปี 2557 งบประมาณขั้นต้นของบรูไนจะเกินดุลประมาณร้อยละ 20.7 เมื่อเทียบกับ GDP อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีใช้พลังงานจะพบว่า งบประมาณขั้นต้นของบรูไนจะขาดดุลร้อยละ 24.8 เมื่อเทียบกับ GDP ดังนั้น บรูไนจำเป็นต้องมีการกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจหรือลดการพึ่งพาอุตสาหกรรมพลังงาน นอกจากนี้ บรูไนยังสามารถควบคุมอัตราเงินเฟ้อได้ดี เนื่องจากการใช้นโยบายการกำหนดราคาสินค้า และการแข็งค่าของเงินดอลลาร์สิงคโปร์ ซึ่งบรูไนกับสิงคโปร์มีความตกลงในเรื่องการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างกัน โดยเงินดอลลาร์บรูไนต่อเงินดอลลาร์สิงคโปร์ถูกตรึงอยู่ที่อัตราส่วน 1:1 ในส่วนของธนาคารในประเทศมีการจัดการสินทรัพย์อย่างเหมาะสม จากการลดลงของอัตราส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปโครงสร้างเงินอุดหนุนน้ำมันเชื้อเพลิงยังเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเพิ่มทรัพยากรสำหรับใช้ในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ หน่วยงานทางการเงินระดับท้องถิ่นควรมีมาตรการส่งเสริมการปล่อยสินเชื่อให้กับภาคเอกชน รวมทั้งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มากขึ้น

ที่มา : The Economist Intelligence Unit, 11 August 2557

อินโดนีเซีย

- Jokowi เตรียมแผนปฏิรูปการใช้งบประมาณภาครัฐ “หวัง” ดึงดูดนักลงทุนชาวต่างประเทศ

การแข่งขันชิงชัยอย่างดุเดือดสำหรับการเลือกตั้งประธานาธิบดีของอินโดนีเซียที่ผ่านมา นาย Prabowo Subianto ผู้แพ้ในการเลือกตั้งฯ ได้นำนโยบายปกป้องผลประโยชน์และเศรษฐกิจของชาติมาเป็นนโยบายหลักในการหาเสียง ซึ่งสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรและสร้างความกังวลกับนักลงทุนจากต่างประเทศที่ปัจจุบันก็เผชิญกับ

นโยบายที่เป็นอุปสรรคทางการค้าเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของนาย Jokowi ผู้ชนะการเลือกตั้งฯ แม้จะยังไม่ประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจมากนัก แต่เป็นที่คาดการณ์กันว่านาย Jokowi จะไม่เน้นใช้นโยบายที่สนับสนุนนักลงทุนจากต่างประเทศโดยตรง แต่จะเน้นไปที่การช่วยเหลือทางอ้อมแทน

ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประชาชนชาวอินโดนีเซียมีความเคลือบแคลงมาโดยตลอด ต่อผลประโยชน์ที่นักลงทุนต่างชาติได้รับจากการเข้ามาลงทุนในอินโดนีเซีย ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียได้ใช้ประเด็นนี้เป็นข้ออ้างในเรื่องปัญหาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อสร้างความได้เปรียบให้กับตนเอง ทั้งนี้ หากนาย Jokowi ไม่สามารถควบคุมรัฐสภาหรือไม่มีอำนาจควบคุมเด็ดขาด จะทำให้ไม่สามารถออกกฎหมายปฏิรูปที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับนักลงทุนต่างชาติได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสำคัญของนาย Jokowi คือ ปรับปรุงระบบบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบการศึกษา และลดปัญหาการทุจริต ซึ่งจะส่งผลดีในทางอ้อมต่อบรรยากาศการลงทุนทางธุรกิจ

ในภาพรวม เศรษฐกิจของอินโดนีเซียมีศักยภาพที่จะขยายตัวประมาณร้อยละ 7 ต่อปี สูงกว่าที่ The Economist คาดการณ์ไว้ที่ร้อยละ 5.4 สำหรับปี 2557 ทั้งนี้ ในการที่จะทำให้ตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปถึงระดับตามที่อินโดนีเซียมีศักยภาพ นาย Jokowi ต้องการที่จะเปลี่ยนการใช้เงินภาครัฐสำหรับการอุดหนุนภาคพลังงาน ซึ่งในปัจจุบันคิดเป็นสัดส่วนถึง 1 ใน 5 (ประมาณร้อยละ 20) ของงบประมาณประเทศ ไปเป็นการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ฐานเสี่ยงสำคัญของนาย Jokowi และจะให้โควตาเก้าอี้รัฐมนตรี 7 ตำแหน่งจากทั้งหมด 32 ตำแหน่ง แก่พรรคพันธมิตรที่ร่วมจัดตั้งรัฐบาล โดยเป็นความพยายามในการคัดเลือกบุคลากรจากความสามารถมากกว่าการตอบแทนผลประโยชน์ทางการเมือง นอกจากนี้ ยังส่งสัญญาณอย่างชัดเจนว่า จะสร้างสถิติในการไล่ออกสำหรับข้าราชการที่ขาดประสิทธิภาพในการทำงานหรือทุจริตในหน้าที่ และเปลี่ยนการให้บริการส่วนใหญ่ของภาครัฐเป็นระบบออนไลน์ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความไม่มีประสิทธิภาพของระบบราชการและลดโอกาสในการทุจริตของเจ้าหน้าที่ รวมทั้ง จัดตั้งหน่วยงานระดับประเทศที่จะดูแลด้านการลงทุนและออกใบอนุญาตทางธุรกิจ และเพิ่มจำนวนปีในระบบการศึกษาภาคบังคับเป็น 12 ปี

อย่างไรก็ตาม นโยบายด้านเศรษฐกิจของผู้ชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีอย่างนาย Jokowi ยังไม่ดึงดูดนักลงทุนต่างประเทศมากนัก และไม่มีรายละเอียดของนโยบายที่ชัดเจน รวมทั้ง ไม่มีความแน่นอนว่ารัฐบาลชุดใหม่จะทำการปรับปรุงนโยบายที่ขัดขวางการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น การห้ามส่งออกแร่ธาตุที่ยังไม่ได้แปรรูป และการจำกัดสัดส่วนในการเป็นผู้ถือหุ้นซึ่งบังคับใช้ในหลายอุตสาหกรรม

ที่มา : The Economist Intelligence Unit, 1 August 2557

- **การขยายตัวอย่างอ่อนแอของเศรษฐกิจทำให้ Jokowi เร่งใช้แผนปฏิรูป**

การขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศอินโดนีเซียมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลมีงบประมาณที่จำกัดและนโยบายแนวทางชาตินิยมของผู้มีอำนาจชุดปัจจุบันที่จัดตั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วงไตรมาสที่สอง ในปัจจุบันรัฐบาลอุดหนุนภาคพลังงาน ประมาณ 1 ใน 5 (ร้อยละ 20) ของงบประมาณประเทศ ส่งผลให้เกิดการใช้พลังงานที่นำเข้ามาอย่างสิ้นเปลือง ซึ่งทำให้การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวล

รวมภายในประเทศ (GDP) ลดลง อีกทั้งมีการใช้กฎระเบียบที่จำกัดการส่งออกแร่ธาตุอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การใช้จ่ายสาธารณะ (Public spending) ไม่เพิ่มขึ้นอย่างที่คาดการณ์ไว้ และการใช้จ่ายของภาครัฐ (Government consumption) ลดลงร้อยละ 0.7 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ในขณะที่การส่งออกสินค้าและบริการปรับตัวลดลงประมาณร้อยละ 1 เช่นเดียวกับการนำเข้าที่ลดลงร้อยละ 5 แสดงให้เห็นว่าการที่ GDP ขยายตัวเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก อย่างไรก็ตาม การนำเข้าสินค้าประเภททุนที่ลดลงส่งสัญญาณที่ไม่ดีต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคต โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ที่หดตัวประมาณร้อยละ 0.2 และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเติบโตของจุดศูนย์กลางด้านเหมืองแร่ (Mining hotspots) ในกาลิมันตันและปาปัวได้รับผลกระทบมากที่สุด ทั้งนี้ หากไม่มีผลกระทบในทางลบจากการลงทุนและการผลิตที่อยู่ในระดับต่ำของอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซแล้ว GDP ของอินโดนีเซียน่าจะขยายตัวประมาณร้อยละ 5.5 ในช่วงเดือนเมษายนถึงมิถุนายน 2557

การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของเอกชนและการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนยังคงอยู่ในระดับที่ดี โดยมีอัตราขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ร้อยละ 5.6 และ 4.5 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การลงทุนยังคงชะลอตัวเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาสแรก ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากท่าทีที่แข็งกร้าวของนาย Prabowo Subianto ในตอนหาเสียงเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดี ที่ทำให้นักลงทุนหลายรายชะลอแผนการเข้ามาลงทุนในอินโดนีเซีย ดังนั้น เมื่อนาย Jokowi ได้รับการรับรองแล้ว ตัวเลขการลงทุนน่าจะกลับมาอยู่ในระดับที่ดีในช่วงไตรมาสที่สี่ นอกจากนี้ ในส่วนอุตสาหกรรมการผลิตยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 5 โดยถือเป็นตัวเลขที่น่าพอใจเมื่อเทียบกับการขยายตัวร้อยละ 5.1 ในช่วงไตรมาสแรก

แม้ว่าการปฏิรูปการใช้งบประมาณรายจ่ายและการสร้างความเชื่อมั่นควรจะแสดงผลลัพธ์แม้เพียงเล็กน้อยในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2557 แต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะยังคงนิ่งอยู่จนกว่าการปฏิรูปการใช้งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลจะส่งผลต่อภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง อีกทั้ง ในสถานการณ์ที่ฝ่ายบริหารชุดปัจจุบันอยู่ในช่วงเตรียมการโอนถ่ายอำนาจสำหรับเดือนตุลาคม ตัวเลข GDP จึงคาดว่าจะไม่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นมากนักจนกว่าจะถึงช่วงต้นปี 2558 แต่ในระหว่างนี้ นโยบายทางการเงินที่เข้มงวดของธนาคารกลางอินโดนีเซียและพวกลัทธิชาตินิยมจะมีบทบาทในการควบคุมนโยบายของประเทศ

ที่มา : The Economist Intelligence Unit, 6 August 2557

ติมอร์-เลสเต

● การลงทุนของภาคเอกชนสำคัญในการสร้างตำแหน่งงาน

การพึ่งพารายได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นผลเสียต่อความมั่นคงภายในติมอร์-เลสเต ทำให้เกิดอัตราการว่างงานที่สูง ซึ่งเป็นการทำลายโอกาสของคนติมอร์-เลสเตรุ่นใหม่จำนวนมาก นับตั้งแต่ติมอร์-เลสเต ได้รับเอกราชเมื่อปี 2545 ประเทศอยู่ในภาวะลำบากและวุ่นวายมาโดยตลอด สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดแคลนตำแหน่งงานใหม่ในประเทศ ทั้งนี้ รัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณรายจ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างการจ้างงานมาโดยตลอด แต่เจ้าหน้าที่ภาครัฐกลับไม่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการขยายตัวของภาคเอกชน โดย The Economist มองว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างการจ้างงานและโอกาสอย่างยั่งยืนให้กับคนรุ่นใหม่ของประเทศ อย่าง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องรอหลังจากนายกรัฐมนตรีนายคนปัจจุบันของติมอร์-เลสเต นาย Xanana Gusmao ลงจากตำแหน่งในช่วงปลายปีก่อน

สถานการณ์ตั้งเครียดภายในประเทศเริ่มมาตั้งแต่ปี 2549 หลังจากเกิดความขัดแย้งในกองทัพ ส่งผลให้เกิดการจลาจลในกรุงดิลี เมืองหลวงของติมอร์-เลสเต ซึ่งอดีตทหารที่ออกจากกองทัพได้ก่อการประท้วงและกล่าวโจมตีรัฐบาลว่าบริหารงานไม่เป็นธรรมและมีการแบ่งแยกชนชั้น โดยมีประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ที่ไม่มียานทำให้การสนับสนุน จากเหตุการณ์จลาจลดังกล่าว ทำให้ประชากรกว่า 150,000 คนต้องอพยพออกจากพื้นที่ ต่อมาหลังการจลาจล รัฐบาลติมอร์-เลสเตเน้นใช้เงินจากกองทุนน้ำมันปิโตรเลียม (Petroleum Fund) ในการซื้อใจฝ่ายตรงข้าม ตั้งแต่นักต่อสู้เพื่ออิสรภาพจนถึงอดีตทหารในกองทัพ ซึ่งทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ทางการเมืองคือ การให้ผลประโยชน์แก่ประชาชนและใช้จ่ายงบประมาณก้อนโต โดยอ้างว่าเป็นความพยายามในการพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานของประเทศ แต่การใช้จ่ายอย่างมหาศาลของรัฐบาลก็ไม่สามารถสร้างตำแหน่งงานใหม่ได้ ทั้งนี้ จากข้อมูลของ Asian Development Bank ระบุว่า ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังคงอาศัยอยู่ตามชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีเพียงร้อยละ 30 ของประชากรในวัยแรงงานที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

การขาดแคลนตำแหน่งงานเป็นความท้าทายที่สำคัญของติมอร์-เลสเต เพราะประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี และอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีประมาณร้อยละ 40 และ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ตามลำดับ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต จึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการสร้างโอกาสและตำแหน่งงานที่เพียงพอต่อความคาดหวังของคนรุ่นใหม่ของประเทศเพื่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาความยากจนยังคงกระจายตัวในวงกว้าง และการเรียนจบในระดับอุดมศึกษาไม่ได้รับประกันว่าจะได้รับการจ้างงาน ทั้งนี้ ระดับการศึกษาไม่ได้เป็นสิ่งยืนยันว่าจะได้ทำงาน เพราะในอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ของติมอร์-เลสเตจะมีตำแหน่งงานเพียงไม่กี่ตำแหน่ง ต่างจากอุตสาหกรรมน้ำมันที่สามารถสร้างตำแหน่งให้แก่คนรุ่นใหม่ได้มากกว่า นอกจากนี้ คนที่สามารถหางานทำได้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ ก็มักจะได้รับเงินเดือนค่อนข้างน้อย

การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่มีใช้น้ำมันอยู่ในระดับค่อนข้างช้า ในภาพรวมของการขยายตัวของเศรษฐกิจถูกขับเคลื่อนโดยการใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมากของรัฐบาล โดยในงบประมาณปี 2557 คาดว่ารัฐบาลจะใช้จ่ายงบประมาณเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 38 ในขณะที่การใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของภาครัฐก็คาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 47 อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายงบประมาณที่มหาศาลของภาครัฐอาจจะต้องยุติลงในระยะเวลายันใกล้ เนื่องจากปริมาณน้ำมันและก๊าซธรรมชาติสำรองของติมอร์-เลสเต คาดว่าจะหมดภายในปี 2564 ซึ่งกองทุนน้ำมันปิโตรเลียมที่มีเงินอยู่ประมาณ 16 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ อาจจะไม่เหลือ เนื่องจากคาดการณ์ว่ารายรับจากอุตสาหกรรมน้ำมันที่เป็นรายได้หลักของรัฐบาลจะปรับตัวลดลงจาก 13 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็น 7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับเรื่องนี้ การสร้างตำแหน่งงานจะช่วยค้ำจุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ แต่ต้องเกิดเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของภาครัฐในการสนับสนุนและส่งเสริมการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมภาคเอกชนด้วย ทั้งนี้ ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2557 สินเชื่อภาคเอกชนไม่มีการขยายตัว และในภาคเกษตรกรรมก็ได้รับเงินเพียงร้อยละ 1.3 ของปริมาณเงินทั้งหมดที่ภาครัฐก็กู้ยืมมา

ติมอร์-เลสเตยังคงพึ่งพาการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศอยู่มาก ประชากรประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไม่รู้หนังสือ แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของระบบการศึกษา โดยคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่นิยมออกไปเรียนหนังสือที่ต่างประเทศ เช่น เกาหลีใต้ จีน และอินโดนีเซีย เพราะต้องการการศึกษาที่ดีกว่า รัฐบาลชุดปัจจุบันไม่สามารถสร้างโอกาสในการทำงานในระยะยาวที่มั่นคงให้แก่คนรุ่นใหม่ของประเทศได้ ทั้งนี้ ความจำเป็นเร่งด่วนในขณะนี้

คือเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเอกชน ด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม การท่องเที่ยว และด้านพลังงาน เป็นต้น แผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นท่าอากาศยาน ถนน และท่าเรือ ก็มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาของประเทศ

ที่มา : The Economist Intelligence Unit, 1 August 2557

ส่วนบริหารงานทวิภาคี
สำนักอาเซียน
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
สิงหาคม 2557